Nieuw in de Jan Verwey Bibliotheek

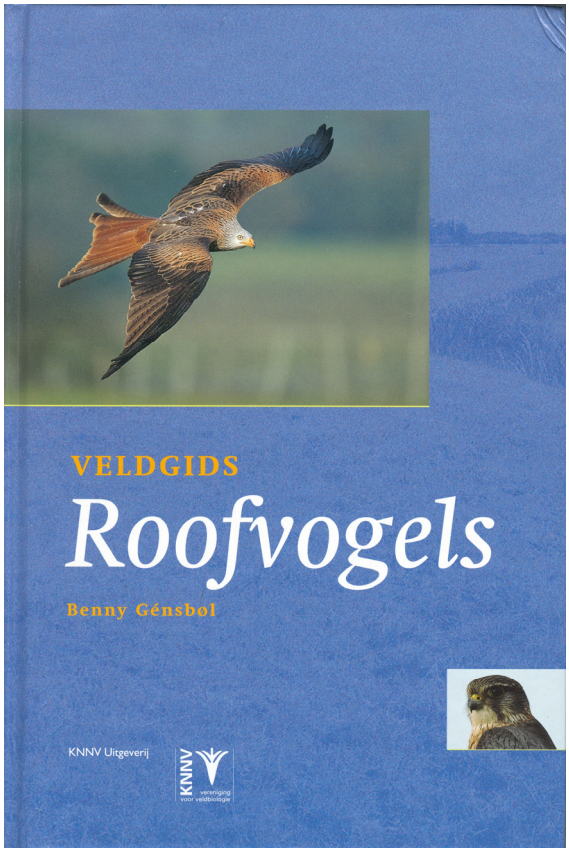

Génsbøl, B. 2005. ***Veldgids Roofvogels****. KNNV Uitgeverij, Utrecht. 402 p. Prijs € 34,95 (leden KNNV betalen 3 euro minder).*

Ruim tien jaar geleden verscheen van dezelfde schrijver het boek *Roofvogels van Europa*. Dit boek werd aangeschaft voor onze bibliotheek en besproken in de Strandloper. Het boek werd geprezen om zijn goede illustraties en het handige formaat. Nu ligt een groter formaat boek op tafel. Een herdruk van het eerste boek kun je dit eigenlijk niet noemen, zoveel is er veranderd. Voor de tekeningen is dezelfde artiest aangetrokken, maar Bjarne Bertel heeft alle vogels opnieuw getekend.

Het boek bestaat eigenlijk uit twee delen: een behandeling per soort waarbij allerlei zaken aan bod komen, en een determinatiedeel waarin alle tekeningen (755!) zijn opgenomen. De teksten per soort zijn kort en bondig en zijn volgens een vast stramien opgebouwd. Achtereenvolgens komen aan bod: verspreiding, populatiegrootte, populatieontwikkeling, habitat, geluid, trek, broedgedrag, voedsel en jachttechniek. Bij elke soort is een verspreidingskaart opgenomen waarop in kleur broedgebieden en overwinteringsgebieden staan aangegeven. Elke soortbeschrijving eindigt met een tabel waarin per land de omvang van de broedpopulatie wordt vermeld. Hierbij is aangegeven uit welk jaar deze schatting stamt en ook of de populatie stabiel is of niet. Bij elke soortbeschrijving is ten minste één fraaie kleurenfoto geplaatst. Ook hierbij is vrijwel geen foto uit het eerste boek van Génsbøl terug te vinden.

Aan de soortbesprekingen gaat een uitvoerige inleiding vooraf. Hierin wordt bijvoorbeeld ingegaan op de trek van roofvogels en de beste plekken in Europa (en Israël) om dit zelf waar te nemen. Hierbij worden per trekpost de belangrijkste soorten (met het maximumaantal per seizoen) genoemd. De inleiding wordt besloten met een schatting van het aantal paren per soort in het West-Palearctische gebied (in grote lijnen: Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten). Niet zo verrassend is dat de Buizerd op de eerste plaats staat en de Spaanse Keizerarend op de laatste. Helaas zit er een storende fout in deze tabel: de Bruine Kiekendief ontbreekt en de Grijze Wouw wordt tweemaal genoemd.

Hoe interessant het eerste deel ook mag zijn, dit boek zal vooral worden gekocht vanwege het uitmuntende tweede deel. Het enorme aantal tekeningen werd al even genoemd. Dit boek gaat in op de enorme variatie in verenkleden bij sommige soorten. Daarbij wordt veel aandacht besteed aan de stadia van juveniel tot adult. Bijzonder geslaagd zijn de pagina's waarin sterk op elkaar gelijkende soorten op dezelfde bladzijde naast elkaar zijn afgebeeld. Zo is er nu een pagina met "grote gieren", een met "sperwers en haviken" en dubbele pagina's met "kiekendieven" en "grote valken". Het omvangrijkst is de behandeling van de buizerdachtige roofvogels. Liefst 137 tekeningen zijn gebruikt om de verschillende kleden van Wespendief, Buizerd, Arendbuizerd en Ruigpootbuizerd te tonen.

Uit het voorgaande krijgt de lezer wellicht de indruk dat het determineren van roofvogels met dit boek in de hand een fluitje van een cent is geworden. Dat is maar zeer ten dele het geval. Het probleem is dat vogels in het algemeen en roofvogels in het bijzonder zich dikwijls niet goed laten bekijken, waardoor gedetailleerde afbeeldingen weinig helpen. Gewapend met dit boek werd in begin oktober door recensent de roofvogeltrek boven Istanbul bestudeerd. In enkele dagen werden duizenden roofvogels gezien, maar slechts een deel hiervan kon in detail worden bekeken, zo hoog vlogen de vogels over.

Ook waren de lichtomstandigheden nogal eens zodanig dat de determinatie geheel gebaseerd werd op silhouet en vleugelslag.
Een veelbelovende ontwikkeling is het gebruik van digitale camera's met een flinke zoomfunctie. In Istanbul toonden Turkse vogelaars (in opperbeste stemming daags na de 3-0 nederlaag van PSV tegen Fehnerbahçe) mij ingezoomde foto's van overvliegende Schreeuw- en Keizerarenden waarop zoveel details waren te zien dat met behulp van deze foto's en het hier besproken boek kon worden vastgesteld dat het eerstejaars vogels betrof.
Dat dit boek bij geen enkele roofvogelliefhebber in de kast mag ontbreken, moge duidelijk zijn. De *Werkgroep Roofvogels Nederland* heeft het boek ook al uitbundig geprezen en heeft een flinke stapel voor verkoop aan eigen leden aangeschaft. Wellicht hierdoor is het boek momenteel (begin november) al uitverkocht.
Op www.knnvuitgeverij.nl is te zien of het boek binnenkort weer te koop zal zijn.
Jelle van Dijk

---

de Vos, D & de Meersman L. 2006. ***Wat zingt daar?*** *KNNV Uitgeverij Utrecht. 176 p. Prijs € 24,95 (leden KNNV betalen 5 euro minder)*

De titel van dit nieuwe boek verwijst naar het bekende boekje *Wat vliegt daar?* van W.H. van Dobben (eerste druk 1937). Omdat de kwaliteit van de plaatjes (naar de huidige maatstaven gemeten!) nogal slecht was, viel het niet mee om met dat boekje vogels te determineren. Met dit boek moet dat een stuk beter gaan. Dat geldt dan wel voor de selectie van zo'n 100 soorten die in dit boek behandeld worden. Van elk van die soorten is in ieder geval een kleurenfoto en een tekening opgenomen. In de tekst worden roep en zang beschreven en ook wordt ingegaan op het landschap waarin de soort te vinden is en het type zangpost dat de soort in dat landschap prefereert. De soortbeschrijving wordt gecomplementeerd door een sonogram (met daarin een klanknabootsing in letters) en diagrammen waarin is te zien in welke tijd van het jaar en op welk uur van de dag de vogel zingt.

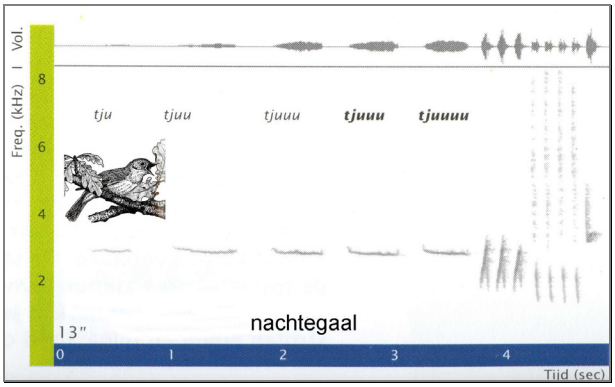

Een onmisbaar onderdeel van deze uitgave wordt gevormd door de bijgeleverde CD met vogelgeluiden. Hierop zijn ook geluiden te vinden die door Wil Heemskerk (producent van o.a. *Luisteren in het duin*) werden opgenomen.
Een bijzonder deel van dit boek is de *Zangsleutel*, een determinatietabel om uitgaande van de gehoorde vogelzang de juiste soort te bepalen. In de hoofdsleutel worden roep, strofenzang en continuzang onderscheiden. Daarna gaat het verder naar deelsleutels die tot de juiste determinatie moeten leiden. Hoewel heel origineel uitgedacht zullen vermoedelijk niet zoveel gebruikers van dit boek via deze tabellen tot de juiste determinatie komen. Meer voor de hand ligt gebruik van de combinatie: CD, afbeelding en beschrijving.
Om te zien of een bepaalde soort in het boek te vinden is, moet steeds in het register worden gezocht. Een logische volgorde in de behandelde

100 soorten valt moeilijk te ontdekken. Soorten uit dezelfde familie staan meestal bij elkaar, maar soms ook niet. Zo staat de Matkop niet bij de Glanskop, de Braamsluiper niet bij de Grasmus. Soorten met een ratel zoals Sprinkhaanzanger, Snor en Nachtzwaluw staan bij elkaar, maar waarom de Ekster tussen de Grauwe Vliegenvanger en de Staartmees is geplaatst, is niet duidelijk. Wel volgt de soortbespreking de volgorde van de geluiden op de CD, de Fazant uitgezonderd.
Vogelaars die met dit boek aan de slag gaan, zullen spoedig ontdekken dat veel vogels die fraaie geluiden produceren hier niet behandeld worden. Zo zoeken we vergeefs naar Grutto, Buizerd en Torenvalk. Dit boek concentreert zich op de eigenlijke zangvogels maar schept onduidelijkheid door ook soorten als Roerdomp en Fazant op te nemen.
Vogelgeluiden leer je natuurlijk het beste door zelf naar buiten te gaan om dan met enig geduld te proberen de zingende vogel in de kijker te krijgen. Met name in gevallen dat zoiets niet eenvoudig is (nachtvogels, riet- en struikvogels) kan dit boek ook de meer gevorderde vogelaars goede diensten bewijzen.

Jelle van Dijk

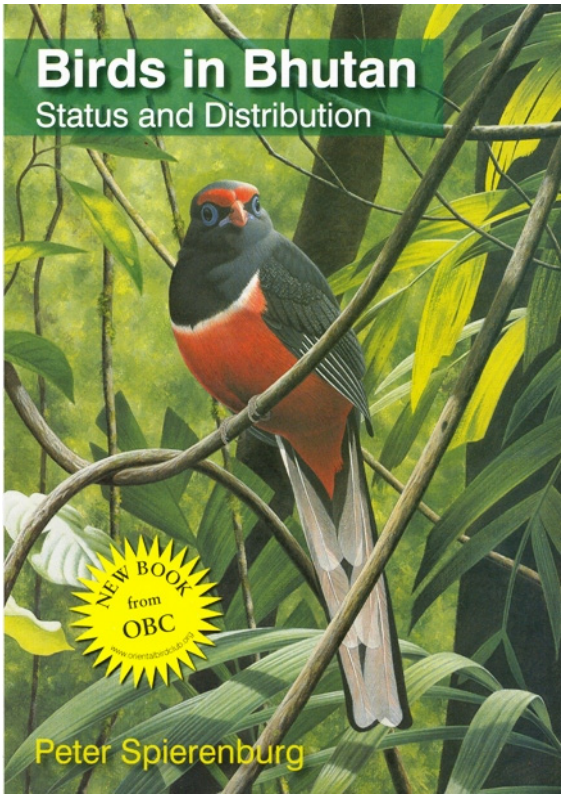

Birds in Bhutan Status and Distribution,
Peter Spierenburg 2005. Uitgegeven door de Oriental Bird Club, Bedford UK.
ISBN 0-9529545-1-6

Vogels kijken in Bhutan is leuk, erg leuk. Bijna net zo leuk is het wanneer er een boek verschijnt over de vogels van Bhutan. Zeker als het ook nog geschreven is door iemand die lid is van onze vereniging, Peter Spierenburg. Een indrukwekkend Engelstalig boek, met 383 pagina's, 950 verspreidingskaartjes en 90 tekeningen.
Bhutan is een land dat nog echt vogelrijk is te noemen, er zijn 645 bevestigde soorten waargenomen. Hierbij zitten verschillende soorten die elders zeldzaam zijn en een aantal die wereldwijd worden bedreigd en op het punt van uitsterven staan. Er zijn in dit boek 91.000 waarnemingen van in totaal 640 verschillende soorten verwerkt.
Na een korte inleiding wordt duidelijk gemaakt hoe het boek tot stand is gekomen, het verzamelen van de gegevens, het bewerken van de gegevens en het interpreteren van de waarnemingen. Een leuk hoofdstuk is hoofdstuk vier, waarin duidelijk de verschillende landschaptypes in Bhutan beschreven worden. Men heeft dan direct een goede indruk van de grote landschappelijke verschillen in het relatief kleine land, wat waarschijnlijk dan ook de reden van de grote soortenrijkdom is.
In korte, duidelijke stukjes tekst wordt per soort duidelijk gemaakt in welk terreintype de soort voorkomt en wat zijn status is. Ik vind het heel leuk dat de schrijver waarnemingen (met vermelding van de waarnemer) in de tekst gebruikt om het geheel duidelijker te maken. Dit maakt alles (zeker als je er ooit geweest bent) nog duidelijker.
Vrijwel alle waarnemingen zijn per soort op een kaartje van Bhutan geprojecteerd waarbij direct de verspreiding van de soorten in Bhutan duidelijk wordt. Tevens wordt er in een diagram duidelijk gemaakt in welke maand en op welke hoogte (tussen de nul en vierduizend meter) de vogelsoort zijn waargenomen.
In het boek worden ongetwijfeld veel soorten behandeld waarvan de meeste mensen nog nooit gehoord hebben en die ze zeker ook nooit zullen zien, maar in combinatie met de veldgids van Carol en Tim Inskipp (*Birds of Bhutan*, Helm field guides) kun je nu een perfect beeld krijgen van de vogelsoorten, de verspreiding en het voorkomen in Bhutan.

Ab Steenvoorden